

Základná škola s materskou školou Šoporňa

Plán koordinátora

VÝCHOVA K MANŽELSTVU A RODIČOVSTVU

šk. rok 2018/ 2019

Vypracovala: Mgr. Nikoleta Mikéciová
koordinátor VMR

Rodičovstvo ako jedna z najdôležitejších sociálnych funkcií človeka nadobúda v našej spoločnosti stále väčší význam. Rodič je činiteľ, ktorý v najväčšej miere rozhoduje o osobnosti dieťaťa - budúceho človeka. Rodina teda zostáva významným a nenahraditeľným životným prostredím a výchovným činiteľom v našej spoločnosti.

Cieľom výchovy k manželstvu a rodičovstvu (ďalej iba VMR) v škole je vychovávať sociálne, morálne a emocionálne zrelé osobnosti, ktoré sú schopné konať a správať sa v súlade s etickými normami a hodnotami uznávanými danou spoločnosťou.

Princípy výchovy k manželstvu a rodičovstvu

Vo výchovno- vzdelávacom procese je potrebné uplatňovať tieto princípy:

1. *Princíp úzkej spolupráce rodičov a školy*
2. *Princíp etickosti*- dôraz sa kladie na etický obsah priateľstva, lásky, partnerského a manželského správania.
3. *Princíp primeranosti*- primeranosť veku, regiónu, tradíciám
4. *Princíp dôvery*- učiteľ musí v žiakoch vzbudiť dôveru, aby boli ochotní zdôveriť sa mu, aby sa nebáli a neostýchali pýtať sa.
5. *Princíp vedeckosti*- informácie, ktoré učiteľ žiakovi podáva musia zodpovedať súčasnej úrovni poznania.

Učebné osnovy pre primárne vzdelávanie- ISCED 1 (1. stupeň ZŠ)

Učebné osnovy VMR vychádzajú z Koncepcie výchovy k manželstvu a rodičovstvu, ktorá plynie z potreby riešiť aktuálne otázky súčasnej doby.

Cieľom je štátny vzdelávací program, ktorý podporuje komplexný prístup dorozumieť sa a porozumieť si.

Obsah VMR v primárnom vzdelávaní sa uskutočňuje v rámci vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia v predmete Slovenský jazyk a literatúra, v oblasti Príroda a spoločnosť v predmetoch Prvouka, Prírodoveda a v oblasti Človek a hodnoty cez povinne voliteľné predmety Etická výchova a Náboženská výchova.

Obsah VMR na 1.stupni ZŠ tvoria nasledujúce témy:

1. *Výchova v rodine*
2. *Zásady zdravého života*
3. *Negatívne dôsledky fajčenia, alkoholu a ďalších drog na zdravie a správanie človeka*
4. *Rovnoprávnosť pohlaví*
5. *Vznik a vývoj ľudského jedinca*
6. *Zmeny v organizme v období puberty*

Učiteľ rešpektuje individualitu každého žiaka, jeho prostredia, vytvára atmosféru dôvery, vedie žiakov k tomu, aby vyjadrili svoje názory, zdôvodňovali svoje postoje.

VMR sa realizuje v úzkej spolupráci školy a rodiny.

Učebné osnovy pre primárne vzdelávanie- ISCED 2 (2.stupeň ZŠ)

Ciele VMR sú zamerané tak, aby prispeli k výchove celej osobnosti dospelujúceho dievčaťa a chlapca, aby dokázali vytvoriť optimálne medziľudské vzťahy s ľuďmi svojho i opačného pohlavia, aby boli schopní poznávať a chápať mravné hodnoty. Ťažisko VMR sa uplatňuje vo vzdelávacej oblasti Človek a hodnoty v predmetoch Etická výchova a Náboženská výchova, v oblasti Človek a príroda v predmete Biológia a v oblasti Človek a spoločnosť v predmete Občianska náuka.. Výchova k manželstvu a rodičovstvu je ucelený systém výchovy a vzdelávania žiakov a preto sa dá aplikovať aj v ostatných vyučovacích predmetoch.

Obsah VMR na 2.stupni ZŠ tvoria celky:

- 1. Priateľstvo*
- 2. Kultivované dospievanie a vývinové úlohy tohto obdobia, chcem byť sám sebou v názoroch, postojoch i v správaní*
- 3. Anatómia a fyziológia rozmnožovacích ústrojov*
- 4. Zodpovedný prístup k sexualite, sebaúcta i úcta k druhým*
- 5. Negatívny vplyv alkoholu, drogových i vzťahových závislostí na sexuálne a reprodukčné zdravie človeka*
- 6. Zásady bezpečného správania*

ÚLOHY

V rámci plnenia Národného akčného programu Dohovor o právach dieťaťa

- rešpektovanie názorov dieťaťa,
- poskytnúť informácie deťom zamerané na prevenciu závislosti od alkoholu, tabaku a drog.

V zmysle úloh Národného programu prevencie HIV/AIDS

- uskutočňovať besedy.

V zmysle Národného programu duševného zdravia

- realizovať besedy o rizikách dospievania a o podpore duševného zdravia
- Svetový deň zdravia (7.4.)
- Týždeň boja proti stresu
- Svetový deň prevencie HIV/AIDS (1.12)
- Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci
- Svetový deň nefajčenia (31.5)

V rámci boja proti obchodovaniu s ľuďmi

- realizovať besedy o rizikách práce v zahraničí a prevencií pred neľudským zaobchádzaním a otrockou prácou.

Ciele výchovy na 1. a 2. stupni základnej školy

Výchova k manželstvu a rodičovstvu je zacielená na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami.

- objasniť žiakom obsah pojmov priateľstvo, láska, manželstvo, rodina,
- poučiť žiakov o psychologických sociálnych aspektoch manželstva, rodiny a rodičovstva
- vychovávať žiakov k osobnej a občianskej zodpovednosti a k priviesť žiakov k príprave na manželstvo a rodičovstvo,
- poukázať, ako vplýva rozvod rodičov na duševný stav a ďalší vývin dieťaťa,
- objasniť sociálne a zdravotné aspekty plánovaného rodičovstva,
- pripraviť žiakov na rolu rodiča, pritom zdôrazniť ako podmienku osobnostnú zrelosť,
- poukázať na krásu rodičovstva
 - zdôrazniť zodpovednosť rodičov za výchovu dieťaťa,
 - oboznámiť žiakov s priebehom rodičovstva, narodením dieťaťa a jeho telesným a duševným vývinom,
 - poukázať na radosti i problémy výchovy dieťaťa v úplnej a neúplnej rodine,
 - oboznámiť žiakov s dostupnými prostriedkami a metódami antikoncepcie a ich vplyvom na zdravotný stav,
 - zoznámiť ich aj s prirodzenými metódami regulácie počatia,
- viesť žiakov k povinnosti postarať sa o rodičov v starobe,
- zdôrazňovať žiakom nevyhnutnosť dodržiavať osobnú hygienu,
- poučiť žiakov o etike intímneho života,
- upozorniť na problémy súvisiace s predčasným sexuálnym životom a jeho vplyvom na celkový vývin osobnosti, zdôrazniť najmä negatíva predčasného pohlavného života,
- objasniť žiakom vznik a podstatu nevyliciteľnej choroby AIDS a spôsoby prevencie,
- upozorniť na nebezpečenstvo drogovej závislosti,
 - zapájať žiakov do aktivít v mimo vyučovacom procese

V kompetencii každého učiteľa je v akom rozsahu a ako bude realizovať úlohy a ciele VKMaR.

Plán výchovy k manželstvu a rodičovstvu vychádza z Učebných osnov výchovy k manželstvu a rodičovstvu, Národného programu podpory zdravia.

I. Problémové východiská

- Rodina je základom pre každého človeka, je jeho domovom, istotou, útočiskom a miestom, kde sa môžeme vrátiť aj po prehratých bojoch. No príprava na rodinný život nie je dostatočná.
- V spoločnosti je veľa neúplných a nefunkčných rodín, deti vyrastajú v prostredí, ktoré im neposkytuje naplnenie ich potrieb.
- Chýbajú vzory rodín, od ktorých by sme mohli čerpať a učiť sa.
- Média tlačia mladých ľudí k predčasnému prebúdzaniu pohlavného pudu. Mladým ľuďom, častokrát ešte len deťom, chýba vôľa a schopnosť ovládať sa, nepoznajú sebazaprenie, nevedia odmietnuť lákavú ponuku. A nie sú zodpovedne následky svojho konanie nie sú schopné.
- Deti v mnohých rodinách nežijú so svojimi biologickými rodičmi (hlavne s otcom), veľa detí žije v rozvedených rodinách, mnohé žijú s druhmi a priateľmi svojho rodiča. Každá rodina, funkčná i nefunkčná, úplná či neúplná, každá zanecháva svoju pečať v srdci dieťaťa.
- Rodičia sú povinní vychovávať svoje dieťa. Škola podáva pomocnú ruku a pomáha žiakom nájsť pozitívne hodnoty, uisťuje žiakov o dôležitosti rodinného zázemia, spolupracuje s rodičmi a podporuje ich vo výchove detí.

II. Hlavné ciele výchovy k manželstvu a rodičovstvu

I. stupeň - utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami

II. stupeň - prispieť k výchove celej osobnosti dievčaťa a chlapca, aby chápali odlišnosti opačného pohlavia a boli schopní s nimi vytvoriť optimálne medziľudské vzťahy

III. Realizácia

VMR nie je na základnej škole samostatný predmet, preto je potrebné využívať rôzne formy školských a mimoškolských aktivít

Na **I. stupni** je VMR súčasťou predmetu prvouka a prírodoveda a tvoria ju témy:

1. Výchova v rodine.
2. Zásady zdravého života.
3. Negatívne dôsledky fajčenia, alkoholu a ďalších drog na zdravie a správanie človeka.
4. Rovnoprávnosť pohlaví.
5. Vznik a vývoj ľudského jedinca.
6. Zmeny v organizme dieťaťa v období puberty.

Na **II. stupni** je ťažisko VMR v etickej a náboženskej výchove. Biologický aspekt sa realizuje v predmete biológia, spoločensko-občiansky v predmete občianska výchova. No pri relevantných témach sa dá VMR aplikovať aj v ostatných učebných predmetoch (telesná výchova, literárna výchova, ...) a taktiež pri mnohých mimoškolských aktivitách organizovaných školou, niekedy aj v spolupráci s rodičmi.

Tematické celky na II. stupni:

1. Priateľstvo.
2. Kultivované dospievanie.
3. Anatómia a fyziológia rozmnožovacích ústrojov.
4. Zodpovedný prístup k sexualite.
5. Negatívny vplyv drogových závislostí na sexuálne a reprodukčné zdravie človeka.
6. Zásady bezpečného správania.

Nevyhnutné princípy pri realizácii koncepcii VMR:

- princíp úzkej spolupráce s rodičmi – oboznámiť ich s obsahom a metódami VMR a rešpektovať ich svetonázorovú orientáciu a prípadné výhrady
- princíp etickosti - kladenie dôrazu na etické hodnoty, na úctu k žene, rodičom, deťom, ...
- princíp dôvery – navodenie atmosféry priateľstva, úcty, tolerance

Náplň práce koordinátora Výchovy k manželstvu a rodičovstvu

Obsah výchovy k manželstvu a rodičovstvu sa realizuje vo vyučovaní viacerých predmetov. Význam pre výchovu k manželstvu a rodičovstvu majú aj ďalšie predmety, najmä občianska náuka, biológia, etická výchova, prírodoveda. Vedenie školy v spolupráci s kontaktným učiteľom riadi, koordinuje a kontroluje realizáciu výchovy k manželstvu a rodičovstvu vo výchovno-vzdelávacom procese.

Povinnosti koordinátora:

1. Smerom k vedeniu školy:

- Predložiť plán práce školy v oblasti výchovy k manželstvu a rodičovstvu.

2. Smerom k triednym učiteľom a ostatným pedagogickým pracovníkom:

- Pomáhať pri organizovaní a zabezpečovaní preventívnych aktivít so žiakmi.
- Dohliadať na realizáciu opatrení a doporučení CVPP ohľadom problémového správania žiakov v uvedenej oblasti.

3. Smerom k rodičom:

- Zvyšovať informovanosť rodičov o správnom reagovaní a spôsobe ako rozprávať so svojimi deťmi o sexuálnej oblasti .

Obsah výchovy k manželstvu a rodičovstvu

1. Manželstvo a rodina

2. Rodičovstvo

3. Intímne vzťahy

4. Zásady zdravého života

1. Manželstvo a rodina

Vlastnosti potrebné pre manželstvo (zdravotné a psychické predpoklady).

Voľba manželského partnera.

Význam harmonického manželstva pre zdravý vývoj dieťaťa.

Názory na manželstvo.

Rozpad manželstva- príčiny a dôsledky najmä na deti.

Vplyv nevery na rozpad manželstva.

Rodina. Vzťahy, pravidlá a autorita v rodine.

Centrum poradensko-psychologických služieb.

2. Rodičovstvo

Gravidita, narodenie dieťaťa. Vývoj dieťaťa. Výchova dieťaťa v úplnej a neúplnej rodine.

Akceptácia postihnutého dieťaťa. Vzťah rodič- dieťa. Krása rodičovstva. Zodpovednosť rodičov za výchovu dieťaťa. Starostlivosť detí o rodičov v starobe. Antikoncepcia, dostupné prostriedky a metódy. Interrupcia, zdravotné a psychické dôsledky interrupcie. Význam plánovaného rodičovstva.

3. Intímne vzťahy

Objasnenie pojmov vzájomná príťažlivosť, fyzická príťažlivosť, láska, romantická láska.

Vývoj vzťahov medzi dvoma ľuďmi (chodenie, dvorenie, láska).

Pohlavná zdržanlivosť.

Pohlavné prenosné choroby, AIDS. Prevencia a ochrana.

Nebezpečenstvo drogovej závislosti.

4. Zásady zdravého života

Zásady zdravého života- hygiena tela, fyzické a sociálne aspekty zdravia.

Zachovanie zdravia závisí do istej miery od schopnosti robiť správny výber a zodpovedne konať.

Význam sociálnych zručností- presné a výstižné vyjadrovanie, schopnosť vypočuť mienku iných v diskusii, odhaľovať a riešiť problémy, asertívne správanie, sebaovládanie a iné.

Zdravé sebavedomie a sebaúcta človeka .

Plánované aktivity

September

Príprava plánu Výchovy k manželstvu a rodičovstvu na škole

Hygiena- hygienické návyky, hygiena v triede, osobná hygiena

Oboznámenie sa s problematikou manželstva a rodičovstva vo všetkých ročníkoch v rámci predmetov: Etická výchova, Občianska výchova, Biológia, Prírodoveda (zodpovedný vyučujúci týchto predmetov)

Svetový deň antikoncepcie – 2.stupeň ZŠ (24.september)

Október

Mesiac úcty k starším. Svetový deň seniorov.

Zvyšovanie úcty žiakov voči starším osobám.

November

Človek a svet – vedieť sa presadiť v rôznych situáciách.

Medzinárodný deň tolerancie (16. november)

Medzinárodný deň boja proti fajčeniu - deň bez fajčenia, alkoholu a iných škodlivín (20. november)

December

Oboznámenie žiakov s možnosťami prevencie nákazy vírusom HIV/AIDS pri príležitosti Svetového dňa AIDS (1. december)

Deň ľudských práv (10. december)

Vianočné posedenia

Vianočné trhy

Vianočná výzdoba tried, tvorivosť žiakov

Pošta Ježiškovi –ŠKD želanie pre niekoho, koho mám rád/a na vlastnoručne zhotovenej pohľadnici

Január

V zdravom tele zdravý duch - zimné radosti -guľovačka, sánkovačka.

Február

Svetový deň manželstva (druhá februárová nedeľa – 10.9.)

Láska- prejav lásku a vďaku svojim najbližším.

Valentínska pošta - pozdrav pre priateľa/ku

Marec

Uvedomenie si úlohy a poslania žien v rámci Medzinárodného dňa žien (8.marec) .

Manželstvo a rodičovstvo v literatúre (v rámci SJL vo všetkých ročníkoch) .

Mesiac knihy – Viesť žiakov vhodnými metódami k čítaniu kníh. Návšteva knižnice.

Apríl

Pripomenúť si Medzinárodný deň bez násillia (4.apríl)

Aktualizácia nástenky s tematikou zdravého životného štýlu a prevencie infekčných prenosných chorôb pri príležitosti Svetového dňa zdravia (7. apríl) .

Možnosti trávenia voľného času v kruhu rodiny.

Máj

Poslanie matiek ku Dňu matiek (12. máj)

Význam a poslanie rodiny v rámci Medzinárodného dňa rodiny (15. mája) .

Svetový deň bez tabaku (31.máj)

Jún

Medzinárodný deň detí (1.jún)- športové aktivity, školská akcia.

Deň najlepších priateľov (8.jún)- nakresli svojho najlepšieho priateľa, v rámci VYV

Svetový deň proti detskej práci (12.6)

Dôležitosť otca pri výchove – Deň otcov (16. jún)

Medzinárodný deň priateľstva (30.júl)

Témy na triednické hodiny v 1.- 4. ročníku

September

- Príbuzenské vzťahy
- Rodičovská láska a úcta detí k rodičom

Október

- Mám rád starých rodičov
- Chcem byť zdravý, budem zdravo jesť a žiť
- Význam mlieka a zdravej výživy

November

- Sviatok všetkých svätých
- Kolobeh života

December

- Fajčenie a alkohol – ako ohrozujú moje telo
- Červené stužky- kampaň (Riziko prenosu AIDS)
- Vianoce – sviatky v rodine

Január

- Som chlapec, som dievča (rovnosť pohlaví)
- Moji blízki – potrebujem vás

Február

- Skutoční priatelia
- Sviatok sv. Valentína

Marec

- Kniha – aj môj priateľ
- Mami - oci, čítajme si spolu

Apríl

- Nosia bociany deti ?
- Máme doma bábätko
- Chcem žiť zdravo

Máj

- Materinská láska
- Darček pre moju mamu (deň matiek)

Jún

- Chcem byť ako môj otec
- Darček pre môjho otca (deň otcov)

Plán aktivít na školský rok 2018/2019 pre I. stupeň

	Aktivita I. stupeň (roč. 1-4)	Termín
1.	Moja rodina - rozprávanie o rodine, zážitky z prázdnin	September
2.	Svetový deň výživy	Október
3.	Projektový deň - Vitamíny	November
4.	Predvianočné posedenie so žiakmi Deň otvorených dverí - deti, rodičia, škola Vianočné trhy	December
5.	Deň komplimentov (24.1)	Január
6.	Fašiangy - zvyky, súťaže, karneval	Február
7.	Týždeň slovenských knižníc	Marec
8.	Týždeň zdravia Veľkonočné zvyky a tradície Projektový deň - Deň Zeme	Apríl
9.	Deň matiek Svetový deň rodiny, svetový deň mlieka (15.5)	Máj
10.	Oslavujeme MDD spolu s rodičmi a školou	Jún

Témy na triednické hodiny v 5. – 9. ročníku

September

- Slušnosť a tolerancia
- Priateľstvo

Október

- Zdravý životný štýl
- Ako prejavím úctu starším ...

November

- Pomóc, prichádza puberta...
- Cigarety a alkohol – Viem povedať nie?
- Drogy ničia mňa, moje telo a moju rodinu

December

- Červená stužka – zapojme sa do kampane
- Ja a moja rodina pri vianočnom stole

Január

- Ako sa „nepoznáme“ alebo Stávam sa ženou, stávam sa mužom
- Nie všetko čo môžem mi osoží

Február

- Láska a milovanie
- Som zaľúbený ...

Marec

- Čo nájdeme v knihách
- Biela stužka – Deň počatého dieťaťa

Apríl

- Deň narcisov
- Veľká noc v našej rodine
- Manželstvo na celý život

Máj

- Deň matiek – moja mama
- Akou mamou by som chcela byť...

Jún

- Deň otcov – môj otec
- Akým otcom by som chcel byť...

Plán aktivít na školský rok 2018/2019 pre II. stupeň

	Aktivita II. Stupeň (roč. 5. - 9.)	Termín
1.	Dni nádeje	September
2.	Úcta k starším Svetový deň výživy Medzinárodný deň nenásilia	Október
3.	Rodina - rodinné vzťahy Pamiatka zosnulých- kolobeh života	November
4.	Červené stužky – Svetový deň proti AIDS(1.12) Deň otvorených dverí - deti, rodičia, škola Predvianočné posedenie so žiakmi Vianočné trhy	December
5.	Deň komplimentov (24.1.)	Január
6.	Valentínska pošta Valentínska diskotéka	Február
7.	Detský čin roka Kniha-priateľ človeka, poučenie i zábava	Marec
8.	Veľká noc v našej rodine	Apríl
9.	Deň matiek Beseda s pozvaným gynekológom Svetový deň rodiny, svetový deň mlieka (15.5)	Máj
10.	Oslavujeme MDD spolu s rodičmi a školou	Jún